

**UCHWAŁA NR IV/28/19
RADY GMINY BOBROWICE**

z dnia 31 stycznia 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Bobrowice na lata 2019-2021

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U z 2015 r. poz. 1390) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Bobrowice na lata 2019-2021” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bobrowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Łukasz Kamerduła

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY BOBROWICE NA LATA 2019-2021**

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką państwa. Kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, a każdy ma prawo wymagać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzwiskami i demoralizacją. Stąd też zadaniem Państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami, w tym przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Przemocą w rodzinie określa się także „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub zaniechanie skierowane ku członkowi rodziny, powodujące szkody i cierpienie oraz naruszające godność i prawa jednostki”. Definicja ta zawiera cztery podstawowe kryteria i charakteryzuje się tym, że:

- 1) jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem i ma na celu kontrolowanie oraz podporządkowanie sobie drugiej osoby, czy też wymuszenie bezwzględnej posłuszeństwa;
- 2) siły są nierówne, tzn. jedna ze stron ma przewagę nad drugą (np. fizyczną i/lub ekonomiczną, i/lub psychiczną) i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę. Przemocy zazwyczaj doświadcza osoba, która nie jest w stanie w określonych okolicznościach czy relacjach skutecznie się ochronić;
- 3) narusza prawa i dobra osobiste tzn., gdy osoba stosująca przemoc, wykorzystując swoją przewagę, krzywdzi fizycznie i/lub psychicznie bliską osobę (np. bije, rani ją, straszy, wyzywa, obwinia za swoje zachowania, izoluje, zmusza do zachowań, których osoba doznająca przemocy nie akceptuje, pozbawia godności, czy szacunku itp.);
- 4) powoduje cierpienie i ból, zarówno fizyczny, jak i psychiczny, czemu towarzyszą strach, niepewność, smutek itp. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawiają, że osoba doznająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Problem przemocy w rodzinie od wielu lat nagłaśniany jest przez media oraz wszelkiego rodzaju instytucje w związku z czym wzrasta świadomość społeczeństwa w tej kwestii. Wiele osób nie zdaje sobie sprawy, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem i wpływa destrukcyjnie nie tylko na ofiarę przemocy ale również całą rodzinę i społeczeństwo, w związku z tym władze państwa oraz różnego rodzaju instytucje podejmują różnorodne działania, które mają na celu łagodzenie skutków społecznych zjawiska przemocy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz.1390) jest próbą podjęcia działań mających za zadanie zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, ponieważ nie wszystkie ofiary przemocy otwarcie przyznają się do sytuacji panującej w ich rodzinie. Jest to ważny problem społeczny w Polsce, który wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa ofiar przemocy w rodzinie oraz ich rodzin.

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w Rodzinie dla Gminy Bobrowice na lata 2019-2021 zwany dalej Programem jest realizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którą do zadań własnych należy opracowywanie programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program określa strategię gminy Bobrowice w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Nadrzędnym celem Programu jest tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych, zgodnie z zadaniami określonymi w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Działania te kierowane są do czterech grup:

- 1) osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 2) ofiar przemocy w rodzinie,
- 3) osób zajmujących się problemem przemocy w rodzinie z racji wykonywanej pracy,
- 4) dzieci i młodzieży.

Program ten ma także charakter profilaktyczny i edukacyjny.

Celem programu, jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy domowej.

I. PRZEMOC W RODZINIE

Rodzina stanowi podstawowy element struktury społecznej. Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na zrozumieniu i miłości, wzajemnej pomocy i szacunku. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami moralnymi i prawnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w społeczeństwie i dotyczy rodziny o różnym statusie społecznym. Jest jednocześnie skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. Mimo, że przemoc w rodzinie występuje w relacjach międzyludzkich od zawsze, to mówiono o niej niewiele, nie postrzegano jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Przemoc w rodzinie – zwana także potocznie przemocą domową, to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Rodzaje przemocy:

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy użyciu różnych instrumentów. Obecnie najczęściej stosowane formy przemocy to:

- 1) **Przemoc fizyczna** – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń czy zasinień;
- 2) **Przemoc psychiczna** – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych, stosowanie gróźb;
- 3) **Przemoc seksualna** – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy;
- 4) **Przemoc ekonomiczna** – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.

Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczonej w dzieciństwie. Przyczyną przemocy w rodzinie bardzo często jest nadużywanie alkoholu. Osoby znajdujące się w stanie upojenia alkoholowego tracą kontrolę nad własnym zachowaniem. Pod wpływem alkoholu zanikają istniejące w człowieku hamulce, wewnętrzne zakazy krępujące jego zachowanie. Częste nadużywanie alkoholu prowadzi do

nasilenia się zachowań agresywnych. Nawet osoba uznawana normalnie za spokojna i opanowaną, w stanie upojenia alkoholowego, może stosować przemoc niszcząc swoją rodzinę. Fakt, że pijany człowiek nie potrafi logicznie myśleć, rozumieć i oceniać swoich czynów oraz nie docierają do niego racjonalne argumenty nie może w żaden sposób usprawiedliwiać jego agresywnych zachowań. Uzależnienie od alkoholu sprawcy przemocy nie jest okolicznością łagodzącą. Sprawca, wprowadzając się w stan nietrzeźwości ponosi pełną odpowiedzialność za swoje zachowanie. Należy pamiętać, że uzależnienie od alkoholu wywiera zły wpływ nie tylko na osobę, która pije, ale stanowi poważne zagrożenie dla innych członków rodziny. Życie z alkoholikiem może doprowadzić do współuzależnienia. Zarówno osoby uzależnione jak i współuzależnione wymagają specjalistycznej pomocy terapeutycznej.

Osoby pokrzywdzone niechętnie przyznają się do tego, że w rodzinie występuje problem alkoholu i przemocy i nie jest im łatwo o tym mówić. Wstyd, że w rodzinie ma się kogoś, kto pije i terroryzuje swoich bliskich, obawa przed reakcją otoczenia, strach przed zemstą dręczyciela czy nieracjonalne poczucie bycia współwinnym utrudnia zwróceniu się po pomoc.

II. PRZEMOC W GMINIE BOBROWICE

Zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym trudno się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Problematyka przemocy, często nadal jest traktowana jako wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu.

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Bobrowice została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, ale nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Procedura Niebieskiej Karty jest procedurą postępowania obejmującą działania wielu służb, mających na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji.

Na terenie Gminy Bobrowice w latach 2016-2018 założono 24 Niebieskie Karty, 23 karty sporządziła Policja, 1 kartę sporządził pracownik socjalny.

W celu realizacji procedury Niebieskiej Karty powoływano grupy robocze do bezpośredniej pracy z osobami i rodzinami uwikłanymi w przemoc. W skład grupy wchodzi przedstawiciele instytucji i służb posiadający kompetencje do pracy przy rozwiązywaniu specyficznych problemów w konkretnej rodzinie.

Wśród danych wynika, że wśród osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie zdecydowanie przeważają kobiety. Zatem to głównie mężczyźni byli sprawcami przemocy.

III. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE BOBROWICE

Zgodnie z art. 6 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym :

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) utworzenie zespołu interdyscyplinarnego.

W celu realizacji zadań określonych w art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w Gminie Bobrowice uruchamia się gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty na pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, w którego skład wchodzi przedstawiciele :

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- 2) gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 3) specjalistycznego ośrodka wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 4) Policji,
- 5) oświaty,
- 6) kurator sądowy

IV. CELE PROGRAMU

Celem głównym programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest podejmowanie wszelkich działań wśród społeczności lokalnej na terenie Gminy Bobrowice na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe gminnego programu przeciwdziałania przemocy w Gminie Bobrowice :

- 1) dostarczenie rzetelnej informacji o zjawisku przemocy (jakie zachowania są przemocą kto uczestniczy w przemocy);
- 2) dostarczenie rzetelnej informacji o konsekwencjach stosowania przemocy przez sprawcę;
- 3) poinformowanie zarówno osoby doznającej przemocy jak i osoby stosującej przemoc o możliwościach szukania pomocy;
- 4) zdiagnozowanie sytuacji rodzinnej pod kątem bezpieczeństwa i potrzeb rodziny;
- 5) zapewnienie bezpieczeństwa członkom rodziny gdzie występuje przemoc;
- 6) kompleksowa pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc domową;
- 7) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- 8) uruchomienie wszelkich procedur na rzecz dobra dziecka w tej rodzinie;
- 9) zwiększenie wykrywalności zjawiska przemocy domowej;
- 10) zwiększenie dostępności pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych;
- 11) podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem.

V. KIERUNKI I STRATEGIE DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO REALIZACJI ZADAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Zadanie to będzie realizowane poprzez:

- 1) współpracę z placówkami udzielającymi poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) udzielanie porad i przeprowadzanie interwencji przez członków zespołu interdyscyplinarnego;
- 3) udzielanie informacji dotyczących programów korekcyjnych dla sprawców przemocy domowej;
- 4) dofinansowanie szkoleń, pogadarek dla osób zajmujących się pracą z osobami, których dotyczy zjawisko przemocy domowej, a także dla rodziców z rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.

2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Zadanie to będzie realizowane poprzez współpracę z ośrodkami wsparcia.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej wśród dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie to będzie realizowane poprzez stworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej dla dzieci i młodzieży:

- 1) organizowanie i finansowanie zajęć profilaktycznych w szkołach i innych placówkach oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) zakup czasopism, książek, ulotek dotyczących przemocy w rodzinie;
- 3) dofinansowanie szkoleń dla wychowawców i nauczycieli w zakresie oddziaływań profilaktycznych wobec dzieci i młodzieży oraz podejmowania interwencji w sytuacjach problemowych;
- 4) tworzenie miejsc, w których osoby nieletnie będą mogły spędzać czas wolny tj. wspieranie działań świetlic dla dzieci.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń osób fizycznych, służącej przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zadanie to będzie realizowane poprzez:

- 1) powierzenie realizacji poszczególnych zadań gminnego programu organizacjom pozarządowym;
- 2) współpracę ze stowarzyszeniami, Kościołem Katolickim i innymi związkami wyznaniowymi, a także z instytucjami zarówno z terenu gminy, jak i poza jej obszarem.

VI. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- 1) ogółu społeczeństwa, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 2) osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 3) osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) świadków przemocy w rodzinie;
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Źródłem finansowania zadań Programu będą środki finansowe z budżetu gminy.

VIII. PODSTAWY PRAWNE

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 2) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508),
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137),
- 5) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.),
- 6) ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1600 z późn. zm.),
- 7) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1987 z późn. zm.),
- 8) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.),
- 9) Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem Programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrowicach.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U z 2015 r. poz. 1390) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program służy profilaktyce oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z występowania zjawiska przemocy w rodzinie.